

PRILOGA

Identifikacija spomenika: Šebrelje – Arheološki park Divje babe, EID 1-09321

Obseg razglasitve: posamezni spomenik

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik:

- Arheološki park Divje babe, ki obsega severni del Šebreljske planote in kraški jamski sistem Divje babe v dolini reke Idrijce, je izjemno mlajšepleistocensko paleontološko in paleobotanično najdišče ter eno najpomembnejših arheoloških paleolitskih najdišč na svetu;
- neokrnjena avtentična lokacija dveh paleolitskih jamskih postojank Divje babe I in Divje babe II na skalnatem in težko dostopnem pobočju v dolini Idrijce, pod robom Šebreljske planote;
- neokrnjena avtentična lokacija paleolitske postaje na prostem na severnem robu Šebreljske planote;
- med letoma 1980 in 1999 sistematično raziskovana jama Divje babe I z arheološkimi najdbami iz srednjega paleolitika (kultura moustérien, katere nosilec je neandertalec), med katerimi po izjemnosti izstopa najdba 60.000 let stare piščali, narejene iz stegenice mladega jamskega medveda, in z arheološkimi najdbami iz mlajšega paleolitika (kultura aurignacien, katere nosilec je anatomsko moderni človek) je v Sloveniji edinstven primer prisotnosti obeh paleolitskih kultur;
- več metrov sedimentov z arheološkimi, paleontološkimi in paleobotaničnimi ostalinami, ohranjenimi in prezentiranimi v avtentičnem okolju jame Divje babe I, kot vir nadaljnjih znanstvenih raziskav o aktivnostih paleolitskega človeka, pleistocenski klimi, favni in flori;
- arheološki park z dostopnima jamskima postojankama Divje babe I in II ter platojem s sledmi paleolitske postaje na prostem, ki omogoča izobraževanje javnosti o prazgodovini, arheoloških metodah in kulturni dediščini; najpomembnejše najdbe ter aktivnosti v obdobju mlajšega pleistocena so v jami Divje babe I predstavljene tudi s pomočjo različnih interaktivnih vsebin.

Varovane sestavine spomenika:

ARHEOLOŠKE OSTALINE: predjamski in jamski sedimenti postojank Divje babe I in Divje babe II, arheološke ostaline paleolitske postaje na prostem, vse arheološke ostaline starejše od 100 let;

PROSTORSKI KONTEKST ARHEOLOŠKEGA NAJDIŠČA: neokrnjena avtentična lokacija postojank Divje babe I in Divje babe II v dolini Idrijce ter plato s sledmi paleolitske postaje na prostem na severnem robu Šebreljske planote;

VSEBINSKI KONTEKST ARHEOLOŠKEGA NAJDIŠČA: avtentična materialna substanca z zemeljskimi plastmi z ohranjenimi in raznovrstnimi arheološkimi najdbami iz srednjega in mlajšega paleolitika (koščene in kamnite najdbe, ostanki ognjišč in kurišč, morebitni ostanki fosilnega človeka) ter ostanki pleistocenske favne (živalske kosti različnih vrst živali) in pleistocenskega oglja ter peloda;

PREZENTIRANE OSTALINE: v jami in pred jamo Divje babe I in situ predstavljeni ohranjeni jamski sedimenti z arheološkimi in paleontološkimi najdbami.

Obseg spomenika:

parcele 2589 (del: zahodna polovica parcele), 2600, 546 (del: severna polovica parcele), 550, 551, 552 (del: severni del parcele), 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 563 (del: severni del parcele) v katastrski občini 2349 ŠEBRELJE; parcela 457/1 (del: zahodna polovica parcele) v katastrski občini 2348 REKA – RAVNE.

Varstveni režim spomenika:

- ohranjanje vseh varovanih sestavin spomenika;
- ohranjanje namembnosti spomenika kot arheološkega rezervata;
- uporaba spomenika za namene, ki so skladni z družbenim pomenom spomenika;

- omogočanje znanstveno-raziskovalnih in učno-demonstracijskih del, ki se tematsko navezujejo na arheološke vsebine parka in ki prispevajo k boljšemu poznavanju spomenika ter povečanju njegove pričevalnosti;
- omogočanje vstopa v jamski sistem v okviru vodenega ogleda ob prisotnosti strokovno usposobljenih vodnikov ali v spremstvu upravljavca oziroma skrbnika jam;
- omogočanje uporabe interaktivnih tehnik in digitalnih vsebin pri predstavljanju spomenika, ki dodatno pojasnjujejo in povečujejo razumevanje arheološkega najdišča ter ohranjajo varovane sestavine spomenika;
- posegi v prostor oziroma zemeljske plasti, razen za potrebe varstva, novih spoznanj, oživljanja in prezentacije arheološkega najdišča ter za vzdrževalna dela na obstoječi infrastrukturi, niso dopustni;
- izvedba znanstvenih raziskav mora biti utemeljena s smotrnimi raziskovalnimi izhodišči in z javnim interesom;
- v primeru izjemnega odkritja, predvsem ostankov paleolitskih struktur, je treba ostaline ohraniti ali prezentirati na mestu odkritja;
- iskanje arheoloških ostalin ter uporaba iskalnikov kovin in drugih tehničnih sredstev za te namene nista dopustna;
- kdor najde na površju zemlje ali pod njim arheološko ostalino, mora poskrbeti, da ostane ta nepoškodovana ter o najdbi obvestiti zavod;
- prepovedani so gradnja novih poti in drugih gozdnih prometnic ter širitev obstoječih, postavljanje ali gradnja stalnih ali začasnih objektov in nosilcev reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje spomenika in so v skladu s potrjenim načrtom upravljanja ter s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- prepovedana je vožnja z motornimi vozili, razen za uporabo, vzdrževanje, oskrbo in raziskovanje spomenika, dostop in obdelavo kmetijskih zemljišč ter intervencije;
- posegi v gozd (sečnja in spravilo lesa) so dovoljeni na način, ki ne ogroža varovanih sestavin spomenika in je v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- jamska infrastruktura mora biti lahko odstranljiva, nevpadljiva in primarno namenjena zaščiti jamskih sedimentov in arheoloških ostalin;
- redno in strokovno spremljanje stanja, ki ga opravlja zavod.

Zahteve glede označitve spomenika:

Spomenik mora biti označen v skladu z določili Pravilnika o označevanju kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 94/21). Oznaka za spomenik naj bo postavljena na platoju pred vhodom v jamo Divje babe I. Za spomenik je treba vzpostaviti enotno grafično podobo (pojasnilne table in druge oznake), nadgrajeno s sodobnimi didaktičnimi sredstvi in informacijskimi tehnikami, ki bodo omogočali prenos dodatnih informacij in vsebin, povezanih s spomenikom. Celostna podoba spomenika, ki ne sme krniti njegovega prostorskega konteksta, se podrobno opredeli v načrtu upravljanja.

Zahteve glede javne dostopnosti spomenika:

Območje spomenika mora biti dostopno javnosti. Ogled notranjosti jame Divje babe I je mogoč le pod vodstvom strokovno usposobljenega jamskega vodnika in v okviru predstavitve arheološkega parka. Lastnik, posestnik ali upravljavec spomenika mora omogočiti javno dostopnost spomenika v sorazmerju z zmožnostmi in upoštevati naravovarstvene smernice glede številčne in časovne omejitve obiskov v jami. Voden ogled in predstavitev jamskih postojank Divje babe I in II ne smeta ogroziti varovanih sestavin spomenika. Javna dostopnost spomenika se podrobno opredeli v načrtu upravljanja.

Določitev meje:

Meja spomenika je določena na digitalnem katastrskem načrtu, datoteka z dne 16. 7. 2025.
